

er paadømt ved en retskraftig Dom, eller kommer i Besiddelse af et Dokument, der vilde have medført et gunstigere Udfald af Sagen for ham; derimod kan Forfriskning ifølge Rigsloven ikke benyttes til at føre ny Vidner (Motiverne til Rigsloven, Side 530). Fremdeles foreskriver Rigsloven (Side 552), at Retten skal prøve Forfriskningsklagens formelle Tilstedelighed (Motiverne til Rigsloven, Side 532), og i Mangel af samme afvise den — lignende gælder, som bekendt, hos os om enhver Stævning —, men indeholder ikke, saaledes som Lovforslagets § 328 (sfr. § 335), noget om, at Partens Udgang til at benytte Forfriskning skal bero paa en ham dertil af Retten vedkendelse givende Tilladelse, endmindre at denne Tilladelse er afhængig af, hvorvidt Retten skønner, at nogen af de af ham paaberaabte Omstændigheder „kan have haft en for Parten skadelig Indflydelse paa selve Sagens Udfald“. Det vil af det anførte ses, at Rigslovens Forfriskning (Wiederaufnahme des Verfahrens) er et Retsmiddel, som en Part har det i sin egen Magt at bruge, ligesom ethvert andet Retsmiddel, naar de formelle Betingelser herfor ere til Stede, men at dette Retsmiddel paa ingen Maade har den Karakter, som Lovforslaget vil give det, nemlig at skulle redressere en forsejlet eller mangelfuld Vidneførelse.

Saa vidt os bekendt har der hidtil hos os ikke vist sig nogen Trang til et saadant Retsmiddel; men i hvert Fald maa vi anse det for en væsentlig Mangel ved Lovforslaget, at det ikke ordner Vidneførelsen og Tilvejebringelsen af andre Oplysninger paa en saadan Maade, at disse foreligger med fornøden Fuldstændighed ved Sagens Paadømmelse, men først kunne bringes tilstrækkelig frem ved en eller flere Gange at føre Sagen om igen.

Til en anden Maade, hvorved Lovforslaget vil hjælpe paa de anthede Ulemper, ved dets Regler om Bevisførelsen, kan maaske henregnes den saalydende Bestemmelse i § 270: „Hvorledes Sagens faktiske Sammenhæng skal antages at være, afgør Retten efter et frit Skøn i Henhold til det samlede Indhold af Forhandlingerne og den stedfundne Bevisførelse“. Ogsaa denne Regel maa siges at gaa noget videre end den tilsvarende i den tydske Rigslov af 30te Januar 1877 § 259, hvor det hedder: „Retten har under Hensyntagen til det samlede Indhold af Forhandlingerne og Udfaldet af Bevisførelsen efter fri Overbevisning (Ueberzeugung) at afgøre, om en paastaet Kendsgerning er sand eller ikke“. Der turde nemlig være nogen Begrebsforstel imellem

„Skøn“ og „Overbevisning“, ligesom Rigslovens kun taler om en paastaet Kendsgerning, Lovforslaget derimod om Sagens hele faktiske Sammenhæng. Hovedsynspunktet bliver imidlertid her, at Indførelsen af Regler om den saakaldte fri Bevisbedømmelse i Tyskland hviler paa en ganske anden Retsudvikling end hos os og kun kan forstås i sin Sammenhæng med denne. Vi skulle i Korthed sige et Par Ord herom. Vi have alt ovenfor haft Lejlighed til at omtale, at den Omstændighed, at det i den afgivne Beviskendelse søges fast, hvilke faktiske Omstændigheder der skulde være afgørende for Sagens Udfald, og at det derfor senere kun kom an paa at bedømme, om det var lykkedes Parterne eller ikke at føre Bevis for disse faktiske Omstændigheder, medførte paa den ene Side meget eksakte Fordringer til, hvad der krævedes for at danne et juridisk Bevis, og udelukkede paa den anden Side i væsentlig Grad ved den endelige Doms Afgivelse at tage tilstrækkelig Hensyn til og lægge den naturlige Vægt paa de oplyste Kendsgerningers indbyrdes Sammenhæng. Det er herefter forstaaeligt, at der i Tyskland efterhaanden maatte gøre sig en Trang gældende til at bryde disse formelle Lænker, for at komme til Maade at oplyse Sagen paa en fyldestgørende Maade og stille Retten frit i Henseende til en paalidelig Bedømmelse af de tilvejebragte Oplysninger. Man naaede hertil ved at affaste den hele Beviskendelse med sammes præjudicerende Karakter og ved at tilstede en succesiv Førelse af Beviserne, efterhaanden som Sagens Gang viser sig at gøre saadanne fornødne. Det hedder herom i Motiverne (S. 474) til Rigsloven blandt andet: „Naar Dommeren ogsaa har efter fri Overbevisning at bedømme (würdigen) Resultatet af Sagens Forhandling, er der givet ham den Beføjelse paa Grundlag af, hvad den hele Forhandling af Sagen udviser, uden særligt Bevis at anse en bestridt Kendsgerning for sand, nemlig igennem Følgeslutning fra andre ubestridte Kendsgerninger og det hele Sagforhold“. Disse Maksimer ere imidlertid for længst gældende hos os, og nu ud over disse med Lovforslagets § 270 at ville lade Retten efter et frit Skøn afgøre, „hvorledes Sagens faktiske Sammenhæng skal antages at være“, turde allerede i og for sig lade befrygte at ville medføre en betænkelig Løshed og subjektiv Vilkaarlighed, men dette faa meget mere lige over for den mangelfulde Maade, paa hvilken Lovforslaget saabel vil ordne Tilvejebringelsen af Bevislighederne som give tilstrækkelig Plads for den fornødne Gennemtænkning og Bearbejdelse af disse ved at